

Het kan wél

Concept-verkiezingsprogramma 2025–2030

The logo for the Dutch political party D66, featuring the letters 'D66' in white on a green square background. This green square is centered within a larger orange square, which is itself centered within a yellow rectangle that occupies the lower half of the page.

D66

Het kan wél

Inleiding

Dit programma is voor mensen die geloven dat het beter kan. Dat we levens beter kunnen maken door écht wat te doen. Niet roepen wat er allemaal niet kan. Maar steeds opnieuw vragen: hoe kan het dan wél?

D66 is sociaal-liberaal. Dat betekent dat voor ons vrijheid pas echt bestaat als iedereen de kans krijgt om vrij te zijn. Dat je gewoon moet beginnen, als je iets voor elkaar wilt krijgen. En dat de politiek ván en vóór iedereen is. We moeten allemaal kunnen meebeslissen.

Die vrijheid is er niet vanzelf. Denk aan een eigen huis voor iedereen. Dat lukt alleen als we eerst knopen doorhakken. Over hoe we bouwen bijvoorbeeld, zonder schade aan het klimaat. En als we willen dat we allemaal goed kunnen leven, moeten de regels minder ingewikkeld worden. Zodat jij en je familie de zorg krijgen die jullie nodig hebben.

Er gebeurt veel in de wereld. Oorlog, overstromingen. Landen waar de overheid mensen bang maakt en uit elkaar drijft. Daar worden veel van ons onzeker van. D66 wil daar niet aan toegeven. We willen mensen aanmoedigen en laten zien wat er wél kan.

Wij zien het al voor ons. Een Nederland waar iedereen een dak boven zijn hoofd heeft, omdat we tien nieuwe steden hebben gebouwd. Waar ieder kind goed onderwijs krijgt in een fijn gebouw. Waar we onze eigen energie opwekken. Waar iedereen eerlijk wordt betaald.

De ideeën zijn er al. Nu moeten we het gaan doen. Met oplossingen die mensen écht helpen. Door ruimte te geven aan Nederlanders die al bouwen aan een betere toekomst. Door regels af te schaffen die daarbij niet helpen.

Het is aan ons. Doe mee. Want als we het willen, dan kan het wél.

Inhoudsopgave

1. Democratie en veiligheid	5
2. Wonen en leven	8
3. Gezondheid en zorg	11
4. Onderwijs en wetenschap	14
5. Klimaat, energie en economie	17
6. Ruimte, natuur en landbouw	20
7. Europa en het buitenland	23
8. Overheid	26

Hoofdstuk 1

Democratie en veiligheid

Wat zien we

Wat wij het allerbelangrijkste vinden is democratie en veiligheid. We moeten allemaal onze mening kunnen geven en mee kunnen beslissen. En we moeten allemaal veilig zijn. Alleen dan kunnen we grote veranderingen voor elkaar krijgen. Zoals in de zorg en in het onderwijs.

De afgelopen jaren zagen we wat er gebeurt als de politiek en de democratie minder sterk worden. In Nederland, maar bijvoorbeeld ook in de Verenigde Staten en Hongarije. In sommige landen bepaalt één iemand of een klein groepje alles. Die proberen soms onze democratie kapot te maken. Door foute informatie te verspreiden bijvoorbeeld. Of door ons online aan te vallen.

Dat gebeurt soms ook binnen Nederland. Bijvoorbeeld door bestuurders die haat zaaien en ons bang maken. Zo drijven we steeds verder uit elkaar en verliezen we vertrouwen. In elkaar en in de overheid. Democratie kan kapot. Daarom moeten we eerst zorgen dat we die sterker maken. Maar dat gaat niet vanzelf.

Wat willen we

Wij willen samen bouwen aan de toekomst. Waarin iedereen gehoord wordt en niemand alleen staat. Door een vrije samenleving te bouwen die tegen een stootje kan. Waar je veilig voelt. Op straat, thuis en online. Waar je mag houden van wie je wilt en mag zeggen wat je vindt. Waar de kleur van je huid niet bepaalt hoe je behandeld wordt.

Wij willen een democratie die voor iedereen werkt. Waar iedereen kan stemmen, meepraten en meebeslissen. Waar we niemand buitensluiten. Waar slachtoffers eerlijk worden behandeld en criminelen hun straf uitzitten. Waar we door kunst en cultuur elkaar leren kennen en aanmoedigen. Waar journalisten hun werk kunnen doen en grote bedrijven niet te veel macht hebben.

Wat doen we

1. We beschermen onze grondwet beter. Daarin staan onze belangrijkste rechten. Rechters mogen controleren of nieuwe wetten wel passen bij de grondwet. We geven extra geld uit aan het recht. Zodat je bijvoorbeeld makkelijker een advocaat krijgt als je dat nodig hebt. We kijken goed of iedereen zich wel aan de regels houdt. Ook de overheid en bedrijven.
2. Stemmen mag straks vanaf 16 jaar. We maken de Tweede Kamer groter: van 150 naar 260 leden. We zorgen dat er gestemd mag worden over nieuwe wetten. En we vragen vaker naar de mening van Nederlanders zelf. Daar organiseren we bijeenkomsten voor.
3. Mensen worden zelf de baas over hun online leven: wat er gebeurt met hun eigen gegevens op het internet. Je moet straks ten minste 15 jaar zijn om verslavende apps te mogen gebruiken.
4. We maken een eind aan moord op vrouwen. We gaan online misdaad steviger aanpakken, net als de inkomsten van criminelen. Straffen worden slimmer. In plaats van de gevangenis in, moet er bijvoorbeeld werk worden gedaan. Of een misdadiger moet thuisblijven, bijvoorbeeld met een elektronische band om de enkel.
5. Iedere buurt moet een goede bibliotheek krijgen. We willen meer muziekonderwijs. En we geven blijvende steun aan musea die de verschillende kanten van Nederland laten zien. Zoals de geschiedenis en de cultuur.
6. Ons land is één koninkrijk, waar iedereen meedoet en elke stem belangrijk is. We hebben allemaal recht op een goed leven. Zonder arm te zijn of bang te zijn voor het klimaat. Dat geldt ook voor de inwoners van Aruba, Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
7. We willen een nieuwe wet om elke vorm van discriminatie aan te pakken. Een wet die betekent dat we ervoor moeten zorgen dat discriminatie niet gebeurt. Dat is een taak voor de overheid, maar bijvoorbeeld ook voor scholen, bedrijven en huisbazen.

Hoofdstuk 2

Wonen en leven

Wat zien we

We willen allemaal grip op ons leven. Een fijn thuis, werk om trots op te zijn. Zonder zorgen over je huur, inkomen of oude dag. We willen zelf bepalen wanneer we op onszelf gaan wonen en met wie. En waar we naartoe gaan, en of dat met de fiets, de bus of de auto is.

Maar dat is niet voor iedereen makkelijk. Huizen zijn niet te betalen. Jongeren én ouderen moeten heel lang wachten op een eigen plek die bij ze past. En als je pech hebt, verdwaal je in ingewikkelde regels of krijg je schulden. Ons land doet net alsof iedereen altijd gezond is en voor zichzelf kan opkomen. Dat is niet zo.

Wat willen we

D66 wil ervoor zorgen dat we allemaal zeker zijn van een goed leven. Dat iedereen mee kan doen, ook als je bijvoorbeeld minder goed kunt lopen. Wonen is een recht voor iedereen. Of je nu starter bent of oudere, student of vluchteling.

Huurders krijgen meer rechten. We maken buurten groener en zorgen voor plekken om elkaar te ontmoeten. Ook maken we het makkelijker om bijvoorbeeld een auto te delen. We geven meer geld uit aan openbaar vervoer en de fiets.

Wat doen we

1. Er zijn veel meer huizen nodig. Daarom willen we tien nieuwe steden bouwen, waar alles is wat je nodig hebt. Dat duurt natuurlijk wel even. Intussen verbeteren we daarom wat er al is. Lege gebouwen passen we aan, oude gebouwen maken we beter. En we bouwen verdiepingen bovenop gebouwen die al bestaan.
2. We maken plek voor jongeren en gezinnen door ouderen te helpen een nieuw huis te vinden. Daarom bouwen we meer huizen voor ouderen en maken we verhuizen makkelijker voor ze. Een woning delen wordt ook makkelijker.
3. We zorgen voor huizen die betaalbaar zijn én goed voor het milieu. Een derde van de nieuwbouw wordt sociale huur. Heb je een lening voor je koophuis, dan krijg je nu korting op je belasting. Dat bouwen we stap voor stap af. We maken voor 2030 ten minste 1 miljoen huizen duurzamer. Zo betaal je straks minder voor je energie.
4. We maken het openbaar vervoer makkelijker. Er komt één kaart waarmee iedereen buiten de spits in het hele land kan reizen. Voor een vaste lage prijs.
5. Het minimumloon gaat omhoog. Ook voor jongeren. Toeslagen schaffen we af. Die vervangen we met een vast bedrag voor iedereen.

Hoofdstuk 3

Gezondheid en zorg

Wat zien we

Gezond zijn is de basis van alles. We willen graag fit zijn en genoeg energie hebben. En niet te veel stress. Heb je zorg nodig, dan wil je dat het snel en dichtbij kan. Zonder moeilijke regels of lange wachtlijsten. En bij mensen die je kennen en begrijpen, zoals de huisarts.

Dat is nu lang niet altijd zo. De zorg heeft veel problemen en te weinig personeel. Ondertussen worden meer mensen ouder en zijn er meer mensen blijvend ziek. Ook de jeugdzorg kan de vraag niet aan. Winkels liggen vol ongezond eten en we bewegen niet genoeg. En steeds meer mensen hebben psychische klachten. Ze zijn bijvoorbeeld erg somber.

Wat willen we

Wij willen dat we gezonder worden dan ooit. Dat begint met voorkomen dat mensen ziek worden. We willen zorg die echt werkt en het leven beter maakt. Zonder dat we alleen op de cijfertjes letten. Werk je in de zorg? Dan geven we je vertrouwen, minder regels en een goed salaris. Werken bij een huisarts, in de ouderenzorg of in de wijk wordt aantrekkelijker.

Zorg moet beschikbaar, bereikbaar en persoonlijk zijn. En passen bij wat mensen nodig hebben. Dat betekent ook dat niet alles wat kán ook móét. Langer leven is soms minder belangrijk dan prettig leven. Mensen die in de zorg werken moeten kunnen doen waar ze goed in zijn. Zo helpen we iedereen op zijn eigen manier gezond en oud te worden.

Wat doen we

1. Voorkomen is beter dan genezen. Dat doen we door te zorgen voor een goed inkomen, een gezonde omgeving en sterke zorg. Zo maken we mensen al gezonder voor ze naar een dokter toe hoeven.
2. We willen goede zorg in de buurt. Met klinieken waar mensen snel terecht kunnen en een vaste huisarts voor iedereen. En meer gezonde producten om uit te kiezen in de winkels.
3. Als je nog aan het leren bent om verpleegkundige te worden, krijg je een vergoeding. We zorgen ook dat mensen die in de zorg werken betere secundaire arbeidsvoorwaarden krijgen. Dat zijn extra's naast je salaris. Denk bijvoorbeeld aan een vergoeding voor reiskosten of extra vrije dagen.
4. We willen dat de samenleving beter zorgt voor onze kinderen en jongeren. Dat doen we door gezinnen, buurten en scholen sterker te maken. Zo kunnen zij al helpen voordat jeugdzorg nodig is.
5. Als je niet zwanger wilt zijn, kun je je zwangerschap stoppen met een abortus. Wij willen dat dat nooit meer strafbaar kan worden. Dat willen we ook voor euthanasie. Dat is wanneer je hulp krijgt om dood te gaan, als je bijvoorbeeld heel erg ziek bent. Die hulp willen we ook voor oudere mensen die vinden dat hun leven af is.

Hoofdstuk 4

Onderwijs en wetenschap

Wat zien we

Je bent nooit te oud om te leren. Vanaf de eerste schooldag tot na je pensioen moet je kunnen blijven leren en ontdekken. Dat geeft je de vrijheid om te dromen en je eigen toekomst te kiezen. En goed onderwijs is de basis voor onze samenleving en democratie. Het geeft iedereen kansen, waar je ook bent geboren.

Maar dat gaat nu niet altijd goed. Doordat er te weinig leraren zijn gaan lessen soms niet door. En als kinderen van school gaan, kunnen ze niet altijd goed lezen, schrijven en rekenen. Er zijn grote verschillen tussen scholen: sommige zijn heel goed, andere doen het al heel lang niet zo goed.

Jongeren moeten te vroeg kiezen wat ze gaan doen. Leraren moeten te veel tijd steken in dingen die weinig met lesgeven te maken hebben. En omdat de regels en doelen steeds veranderen, kunnen scholen niet rustig nadenken over de toekomst.

Wat willen we

D66 wil dat anders doen. We zorgen voor gelijke kansen voor iedereen en goede gebouwen om in te leren. We geven kinderen meer tijd om te ontdekken waar ze goed in zijn en wat ze willen. Leraren krijgen meer vertrouwen en ruimte.

We zorgen voor meer geld en woonruimte voor studenten. We geven extra geld uit aan mbo's, hbo's en universiteiten, zodat ze klaar zijn voor de toekomst.

Wat doen we

1. We maken de kinderopvang bijna gratis. En we werken aan één oplossing voor gratis opvang voor alle kinderen van 1 tot 15 jaar.
2. Ieder kind krijgt een stevige basis. Met goede lessen in taal en rekenen. Maar ook in hoe je een burger moet zijn en wat je online allemaal moet kunnen. Iedere school krijgt een bibliotheek. Leraren krijgen tijd en ruimte om goed les te geven.
3. D66 wil dat jongeren pas vanaf 15 jaar kiezen waar ze voor willen leren. Tot die tijd zitten ze in brede brugklassen, waar allerlei kinderen samen leren. Zo krijgen ze langer de tijd om te groeien en te ontdekken. Dat zorgt ook voor gelijke kansen.
4. Veel schoolgebouwen zijn meer dan veertig jaar oud. Ze zijn slecht onderhouden en de lucht is er niet goed. Daar hebben leerlingen en leraren last van. Wij willen beginnen met het verbouwen of opnieuw bouwen van 5000 scholen. Die zijn straks duurzaam en ook geschikt voor rolstoelen.
5. Iedere student krijgt een studiebeurs. Die basisbeurs gaat 166 euro per maand omhoog. Studenten op een mbo krijgen voortaan dezelfde extra beurs als op een hbo of universiteit. Er komt een verplicht minimum voor de vergoeding voor stages.
6. We willen dat Nederland weer vooroploopt in onderzoek en nieuwe ideeën. Daarom stoppen we met besparen en geven we extra geld uit aan wetenschap.

Hoofdstuk 5

Klimaat, energie en economie

Wat zien we

Een aarde waar je goed kunt leven én een sterke economie. Dat kan samengaan. Maar niet als we blijven groeien zonder te letten op het klimaat. Daarom willen we werken aan een economie die rekening houdt met het milieu. Daarvoor moeten we wel keuzes maken.

We moeten stoppen met wat ons tegenhoudt: vervuilende fabrieken en vergoedingen voor fossiele brandstoffen. Denk aan aardolie en gas. En we moeten ophouden met banen waar je niet van kunt leven en te veel macht geven aan grote technologiebedrijven. Zoals Google en Facebook.

We moeten juist geld uitgeven aan wat ons helpt. Zoals energie uit wind op zee en zon op daken. Ondernemers die duurzame diensten en producten leveren. Techniek die helpt problemen op te lossen in de samenleving. En mensen die zich kunnen en willen aanpassen aan wat er in de toekomst nodig is.

Wat willen we

Er zijn grote uitdagingen. De aarde warmt op en de natuur gaat kapot. Mensen die uit een ander land komen om hier te werken worden slecht behandeld. En overal is er te weinig goed personeel. Maar er zijn ook veel kansen. Die moeten we dan wel grijpen.

Hoe meer mensen kiezen voor duurzame producten, hoe meer kansen er zijn voor ondernemers. Al zo'n driekwart van de ondernemers is bezig met duurzamer worden. D66 belooft dat. En wie nieuwe oplossingen ontdekt, kan doorbreken in Europa en daarbuiten.

Wij kiezen voor een groene economie. Daarin zijn mensen en het milieu het belangrijkste. Dat betekent ook dat iedereen mee moet kunnen komen. Daarom maken we ruimte om te leren en een goed inkomen te verdienen. Om duurzaam te wonen en te reizen.

Wat doen we

1. We stellen grenzen aan vervuilende industrie. Duurzaam werken wordt de norm en voor vervuiling moet worden betaald. We gaan sneller stoppen met vergoedingen voor het gebruik van fossiele brandstoffen. We spreken met elke bedrijfstak duidelijk af wanneer dat is.
2. We willen alle huizen in het land sneller energiezuinig maken. Mensen met lage inkomens helpen we daarbij. Met vergoedingen en advies. Zo wordt je rekening lager en wonen prettiger.
3. We helpen ondernemers om duurzaam te werken. Dat doen we bijvoorbeeld met vergoedingen. En door ondernemers sneller te laten weten of ze wel of geen toestemming krijgen voor hun plannen.
4. We willen vooroplopen met digitale techniek die de samenleving veiliger, eerlijker en groener maakt. Maar dan moeten we zonder de grote techbedrijven kunnen. Die maken winst met onze aandacht en gegevens. Dat doen we door geld uit te geven aan onderzoek en ontwikkeling.
5. We moedigen in het hele land aan dat mensen overstappen naar werk waar te weinig personeel voor is. Bijvoorbeeld door te leren voor een ander beroep.
6. Mensen die uit het buitenland komen om hier te werken, moeten werk doen waar we echt iets aan hebben. Ze worden nu vaak slecht behandeld. We zorgen ervoor dat dat niet meer gebeurt.

Hoofdstuk 6

Ruimte, natuur en landbouw

Wat zien we

Nederland heeft niet veel ruimte. Daarom is die extra waardevol en moeten we goed nadenken wat we ermee doen. We willen groen, gezond en veilig wonen. Schoon water, veilig voedsel en schone lucht. Een eerlijke economie. Wij vinden dat het pas goed gaat met een land, als het goed gaat met de economie én mens en natuur. Nu en in de toekomst.

Er moet een goed evenwicht zijn tussen mensen, natuur en economie. Dat betekent dat niet alles overal kan. Als we de ruimte slim en eerlijk verdelen, hebben we plek voor alles wat belangrijk is. Waar dat kan, doen we verschillende dingen tegelijk. Zoals zonnepanelen op daken. Of natuur en ontspanning op een plek waar we ook water opslaan.

Wat willen we

Landbouw heeft een belangrijke rol. Boeren verdienen een goede toekomst. Dat is niet altijd makkelijk en we zijn het niet altijd eens over de beste manier. D66 wil een duurzame landbouw. Die de grond en het landschap beter maakt. Die voor voedsel zorgt en goed let op ons water. Die zijn best doet voor de gezondheid en mix van dieren en planten.

We bouwen samen aan een groen land waar we allemaal goed kunnen leven. Met bewoners en ondernemers. In alle regio's: van stad tot platteland en aan het wad of aan de grens.

Wat doen we

1. We willen heel hard werken om Nederland groener te maken. We zorgen voor extra natuur – wel 70.000 voetbalvelden groot. We willen dat er nog maar de helft stikstof vrijkomt. Dat is een gas dat in de lucht komt door bijvoorbeeld uitlaatgassen. We steunen acties van burgers om de natuur sterker te maken.
2. Bezwaar maken tegen bouwplannen moet sneller gaan en korter duren. Het recht op wonen is belangrijker dan het recht op bezwaar.
3. We verbieden de schadelijke stof PFAS zo snel mogelijk. Kunstmest en middelen tegen insecten, onkruid en ziekten zijn soms niet goed voor de natuur. Die gaan we ook verbieden. We zorgen voor strengere regels om grond, water, lucht, dieren en planten te beschermen.
4. We werken aan een nieuwe, duurzamere manier voor landbouw en het houden van vee. We doen ook ons best voor andere opties dan vlees. Kweekvlees bijvoorbeeld, waar geen dier voor nodig is.
5. We willen onderzoeken hoe we de rechten van natuurgebieden in de wet kunnen zetten. We beginnen met hele bijzondere en kwetsbare gebieden. Ook willen we dat het beter gaat met dieren. Slecht omgaan met dieren accepteren we niet.
6. We geven geld uit om gebieden aan de grens prettiger te maken. Bijvoorbeeld door ze beter bereikbaar te maken en te zorgen voor meer werk. We maken grote plannen voor ieder gebied. Die plannen gaan over wonen, reizen, landbouw, energie en het verbeteren van de natuur.

Hoofdstuk 7

Europa en het buitenland

Wat zien we

Vrede, vrijheid en democratie. Dat zijn de belangrijkste dingen die we in deze tijd voor elkaar hebben gekregen. Maar we moeten er wel ons best voor blijven doen. Dat gaat niet overal goed. Het Oekraïense volk vecht tegen Rusland. China bedreigt Taiwan. Israël moordt het Palestijnse volk uit.

De Amerikaanse president trekt zich niets aan van democratie. En Poetin voert niet alleen oorlog met wapens, maar ook door foute informatie te delen. Door expres dingen kapot te maken en computers aan te vallen. Dit raakt ons ook. We worden bang gemaakt en uit elkaar gedreven.

Meer dan 120 miljoen mensen op de wereld zijn op de vlucht. Voor oorlog en geweld. De meesten vinden onderdak in hun eigen land of in een buurland. Een heel klein deel komt naar Europa. Nog minder naar Nederland.

Wat willen we

D66 kiest voor een sterk Europa en samenwerken met andere landen. Voor voorop lopen als het gaat om mensenrechten. We willen een Europa dat zichzelf kan verdedigen. Dat laat zien waar we voor staan. En dat niet wegkijkt als er oorlog is of landen zich niet aan mensenrechten houden. Ook niet bij de gevolgen van de verandering van het klimaat.

Vrede en vrijheid kunnen alleen bestaan als het recht sterker is dan macht. Daarom zetten we ons nog harder in voor het internationale recht. Voor een Europa dat vluchtelingen beschermt en oorlogsmisdadigers straft. Waar eerlijke handel mogelijk is.

We beschermen vrede, houden ons aan het internationale recht en respecteren mensenrechten. We nemen onze verantwoordelijkheid en zorgen voor onze eigen veiligheid. Zodat mensen vrij kunnen leven, zichzelf kunnen zijn en hun eigen keuzes kunnen maken.

Wat doen we

1. Door samen te werken in Europa willen we zorgen voor échte veranderingen. Europa moet slimmer worden en zonder landen als de Verenigde Staten en China kunnen. We willen elk jaar 800 miljard euro extra uitgeven aan onze eigen digitale technieken. En onze eigen netwerken en elektriciteitsnetten. Dat betalen we uit leningen, samen met Europa.
2. We willen uiteindelijk een eigen Europees leger. In de tussentijd willen we dat Europa een belangrijke rol heeft in de NAVO. Dat is een organisatie van 32 landen die samen afspraken hebben gemaakt over vrede en veiligheid. We geven ook geld uit aan ons eigen leger én aan een sterke, slimme samenleving.
3. Wij vinden dat wat we over de grens doen, altijd moet kloppen met de internationale wet. We blijven Oekraïne steunen tegenover Rusland. Israël moet stoppen met het vermoorden en uithongeren van Palestijnen. Dit is genocide.
4. Vluchtelingen moeten eerlijk worden behandeld en snel weten of ze mogen blijven. We zorgen voor goede opvang, eerlijk verdeeld over het land. We steunen het Europese migratiepact. Dat zijn afspraken om vluchtelingen eerlijker en menselijker te behandelen. Nieuwkomers moeten snel kunnen werken of studeren.

Hoofdstuk 8

Overheid

Wat zien we

De overheid is vaak ingewikkeld, langzaam en niet echt menselijk. Toeslagen zijn onduidelijk. Belastingen zijn zwaarder voor mensen die werken dan voor mensen die al geld hebben. En mensen die recht hebben op hulp, durven daar niet altijd om te vragen. Ze zijn bang om iets verkeerd te doen. Zo wordt het vertrouwen in de overheid steeds minder.

Nederland verdient meer dan alleen mooie praatjes. De overheid moet echt wat doen. En grote problemen aan durven pakken. Bijvoorbeeld met wonen en klimaat, onderwijs en veiligheid. En niet vergeten dat het om mensen gaat. Dat betekent ook dat we eerlijk moeten zijn over hoeveel onze plannen kosten en hoe we ervoor gaan betalen.

Wat willen we

D66 wil een overheid die sterk is en weet wat ze doet. Die Nederland verder helpt. Dat begint met minder regels en menselijker zijn. Met meer ruimte om oplossingen te zoeken die bij mensen passen.

We zorgen voor eerlijkere belastingen, zodat werken meer oplevert. En dat mensen met meer geld ook meer belasting betalen. Net als mensen die veel vervuilen. Toeslagen maken we makkelijker. Stap voor stap gaan we er zelfs mee stoppen. Ervoor in de plaats komt een vast bedrag voor iedereen.

We gaan anders nadenken over hoe we ons geld uitgeven. We kijken bij iedere uitgave wat de voordelen zijn voor de samenleving én de nadelen. Zo geven we ons geld verstandig uit, nu en in de toekomst. Veiligheid en de bescherming van ons land zijn belangrijk. Maar niet belangrijker dan het onderwijs en zorgen voor elkaar.

Wat doen we

1. Grote problemen met wonen, klimaat en veiligheid passen niet netjes in één ministerie. Daarom kiezen we voor doorbraakministers. Die hoeven zich niet tegen te laten houden door afdelingen. Ze krijgen een duidelijke opdracht en hun eigen geld om hun doel te kunnen bereiken.
2. We houden op met een doolhof van regels. Als we nieuwe regels maken, kijken we meteen met welke oude regels we kunnen stoppen. Regels die er al zijn maken we simpeler. En we vertrouwen erop dat organisaties van de overheid zelf weten wanneer ze de regels beter niet kunnen volgen.
3. Elke gemeente krijgt een eigen plek waar zo veel mogelijk organisaties van de overheid bij elkaar zitten. Daar kunnen inwoners dan makkelijk terecht. We zetten in de wet dat de overheid begrijpelijke taal moet gebruiken. En we werken aan een nieuwe en betere Belastingdienst.
4. Als je werkt, hoor je goed en eerlijk betaald te krijgen. D66 zorgt daarom voor een hoger minimumloon en lagere belastingen. Werk je vier dagen of meer, dan krijg je korting op je belasting.